

Az áfacsökkenés várható hatásai

Néhány napja jelentette be Fazekas Sándor vidékfejlesztési miniszter, hogy az áfacsökkenésnek köszönhetően kedvezőbb lesz a sertés ára. A szaktárca vezetője szerint az élő és a félsertés áfájának jövő januártól hatályos 22 százalékpontos csökkentése sokat segít a sertéstartókon, a feldolgozókon, és hozzájárul a munkahelyek megőrzéséhez. Az elmúlt években jelentős méretűvé vált a feketegazdaság, és a döntés elősegíti végre az ágazat kifejlesztését. Az 5 százalékos forgalmi adó mellett már nem lesz érdemes feketén importálni, illetve feldolgozni, hangzott el a miniszteri érvelésben. Máhr András, a Mezőgazdasági Szövetkezők és Termelők Országos Szövetségének főtítkárhelyettese azonban nem mindenben ért egyet a miniszter szakmai véleményével.

Az élelmiszergazdaság egyik komoly problémája az áfa nagysága, mert a 27 százalékos áfa nem jó a fogyasztónak és nem jó a termelő szférának sem, kezdte mondanóját a főtítkárhelyettes. Az élelmiszerek magas áfája ugyanis nem ösztönzi a fogyasztás növekedését, sőt, hátráltatja azt, mert a lakosság jövedelme sem nőtt. Közismert adat, hogy a lakossági jövedelmek több mint 30 százalékat fordítják élelmiszerre, amelyek árában a 27 százalékos áfa igencsak komoly tétel. A magas áfatartalom hátrányaira már minden szakmai érdekképviselő felhívta a figyelmet, és a minisztérium is többször nekifutott a kérdés rendezésének, amikor szembesült az ebből származó gondokkal.

A fogyasztói ár nem csökken

A fogyasztás csökkenése a termelőknek, a feldolgozóknak, sőt, a kereskedőknek sem jó, mert a magas áfa miatt a feketekezeskedés aránya nemhogy csökkenne, hanem inkább nő. Egyes felmérések szerint az áfafizetés nélkül forgalmazott élelmiszere-

rek aránya már a 30 százalékot is elérte, ami jelentős költségvetési kiesést okoz. Máhr András szerint a tisztességes adófizető polgároknak és a legálisan működő cégeknek is nagy károkat okoz a feketekezeskedés elterjedése, és utóbbiaknak komoly versenyhátrányt jelent a piacon áfa nélkül megjelenő feketeáru. A 27 százalékos árkülönbözetet sem hatékonyság-, sem versenyképesség-javítással nem lehet kompenzálni: a mezőgazdaság jövedelemtermelő képessége a legjobb években sem haladja meg a 3-4 százalékot.

A most bejelentett intézkedésnél látni kell, hogy az áfa csökkentésével egyetlen forintra sem mondott le a költségvetés, már ami a bevételét illeti, hiszen nem a tökéletes vagy a húskészítmények áfáját csökkentették, hanem az élő állatét és a hasított félsertését, mondta el a főtítkárhelyettes. Ez pedig egy közbelső állomása a feldolgozásnak, aminek az a lényege, hogy ha egy legális vállalkozás sertést vásárol, akkor az eladó fizeti be a költségvetésnek az áfát, és a vevő visszaigényli. Ebből adódóan ez a forgalom a költség-

vetésnek nullszaldós, hiszen csak akkor vállalt volna a csökkentésből bármit is, ha az élelmiszerek áfáját mérsékelik – elvégre csak a fogyasztók nem tudják visszaigényelni az áfát. A jelenlegi intézkedés azonban nem hat a fogyasztói árakra, így a fogyasztók nem fogják megérezni az intézkedés hatását. Kivételek persze mindig vannak: ha valaki jövőre hasított félsertést vásárol (nem karajt, lapockát, tarját, sonkát stb.), akkor annak valóban ötszázalékos áfát kell majd fizetnie.

Látszatintézkedés

Ez az intézkedés látszatintézkedés, hangsúlyozta a főtítkárhelyettes. Ugyanakkor érdemes megnézni azt is, hogy a termék-pálya szereplőire milyen hatással lesz ez az áfacsökkenés. Máhr András szerint a legális mezőgazdasági termelőket kifejezetten negatívan érinti majd az 5 százalékos áfa, hiszen ez annyit jelent, hogy az ár plusz 27 százalék helyett az ár plusz 5 százalékot kapnak majd a sertéseikért a piacon – vagyis jelentősen romlik a termelők likviditási helyzete. És amennyit a termelők elveszítenek, annyival javul a vevők, azaz a húspari vállalkozások finanszírozási helyzete.

Érdemes azt is megvizsgálni, hogy vajon hogyan hat ez az intézkedés a feketegazdaságra. A főtítkárhelyettes szerint összességében nem lesz érdemi hatása, mert miután továbbra is 27 százalék az élelmiszer áfája, így is lesz min osztozkodniuk a feketén kereskedőknek és a vevőinek. Tény, hogy néhány feketegazdasági technika eltűnhet. Emellett csökkenhet az áfacsalásnak az a módja, amikor a sertést közbeiktatott kereskedő veszi meg és adja tovább, csak közben „elfelejti” befizetni a költségvetést megillető áfát, majd rövid időn belül eltűnik, fantomi-

zálódik. Ehelyett valószínűleg – mivel továbbra is csábító a darabolt húst és a húskészítményeket terhelő 27 százalékos áfa – új áfacsalási technikák fognak felerősödni –, ahogy ezt láthattuk a gabonára bevezetett fordított áfa esetében is.

Az áfa-játszma folytatódik

A legnagyobb probléma azonban az, hogy azok az élelmiszeripari ágazatok, amelyekben a legerősebb a feketegazdaság (sertés, baromfi, tej, zöldség-gyümölcs), továbbra is rendkívül nehéz helyzetben lesznek, hiszen a legális értékesítés aránya tovább csökken. Ennek következtében a rossz likviditási helyzet nem javul, újabb cégek hagynak fel a termeléssel és az állatállomány mérete is tovább csökken. Ha már ez az intézkedés megszületett, akkor a költségvetésnek legalább azt a közvetlen negatív hatását kellene kompenzálnia, amely a termelők, az élőállat-előállítók likviditását rontja drasztikusan. E romlás megállítása érdekében olyan intézkedést is kellene hozni, amelynek értelmében az élő sertést vagy hasított félsertést előállítók a jelenleginél gyakrabban, dekádonként igényelhetnék vissza az áfát. Ezzel a negatív hatások egy részét tompítani lehet, mondta végezetül Máhr András.

H. GY.